

Zsótér Brigitta:^{*}

Migrációs folyamatok vizsgálata Mezőhegyesen (1989–2008)

Summary

The main characteristics of the migration in connection with Mezőhegyes between 1989 and 2008 are the following:

- to put every result together there is a loss in migration in the examined period;
- the proportion of men and women involved in migration is approximately the same;
- the balance is negative in case of the young and the middle-aged;
- the proportion of people aged 30–44 and 45–59 is the highest;
- the intraregional migration dominates;
- 61% of the entire migration of the settlements take place within the borders of counties Békés and Csongrád.

1. Bevezetés

A népesség területi átrendeződése az idők kezdete óta jelenlévő gazdasági-társadalmi meghatározottságú folyamat. Ennek ellenére csak az 1800-as évek végén élénkült meg a magyarországi belső vándormozgalom. A második világháború után kezdett intenzívebbé válni.

Az elmúlt évtizedekben számos olyan kutatást végeztek, amelyekkel a migráció témérek karakterisztikus jegyét tárták fel. Ámde nem sok olyan munka született, amely a folyamat részletes strukturális és területi elemzésével foglalkozott volna. Alapvető oka a migrációra vonatkozó statisztikai adatok nem megfelelő részletezettsége.

A fent említett probléma kiküszöbölésére a saját kutatásomban egyéni adatgyűjtést végeztem. Az így megkapott adatbázis megfelelő alapul szolgált a mezőhegyesi migrációs folyamatok részletes analíziséhez. Ehhez hasonló módszert korábban már alkalmaztak a mezőberényi (Tóth J. 1980), valamint a békés megyei migrációs folyamatok elemzésére (Tóth K. 1968, Simon I.–Tánczos-Szabó L. 1976).

2. Anyag és módszer

Az adatbázis forrása a mezőhegyesi lakossági be- és kijelentő lapok voltak. Az ott szereplő adatok közül a következők kerültek felhasználásra:

- a költözés időpontja,
- honnan, illetve hová történt a költözés,
- a költöző életkora,
- neme.

Sajnos nem tartják nyilván a költözők iskolai végzettségét és foglalkozási viszonyát. Tehát az ezeket alapul vevő elemzéseket nem tudtam elvégezni.

Az adatgyűjtés az 1989–2008 közötti időszakra terjedt ki. 1999-re vonatkozó adatok nem álltak rendelkezésre. 1998-tól már elektronikus formában tartották nyilván ezen adatokat.

A migrációs viszonyok elemzése reményeim szerint nagyban hozzájárul majd egy új településfejlesztési stratégia kialakításához.

^{*} Adjunktus – Szegedi Tudományegyetem Mérnöki Kar.

3. Kutatási eredmények

Összességében Mezőhegyes a vizsgált időszakban a népességből veszteséget realizált (1. táblázat, 1. ábra). Főként a fiatal és a középkorúakból negatív a mérleg. A férfiak és a nők aránya a migrációban közel azonos. Az 1989–2008 közötti időszakban az összes vándorlók 51,4%-a nő volt. Az elvándorló és bevándorló nők száma lényegében azonos nagyságrendű. A férfiak esetében Mezőhegyes számára veszteséges volt a migráció.

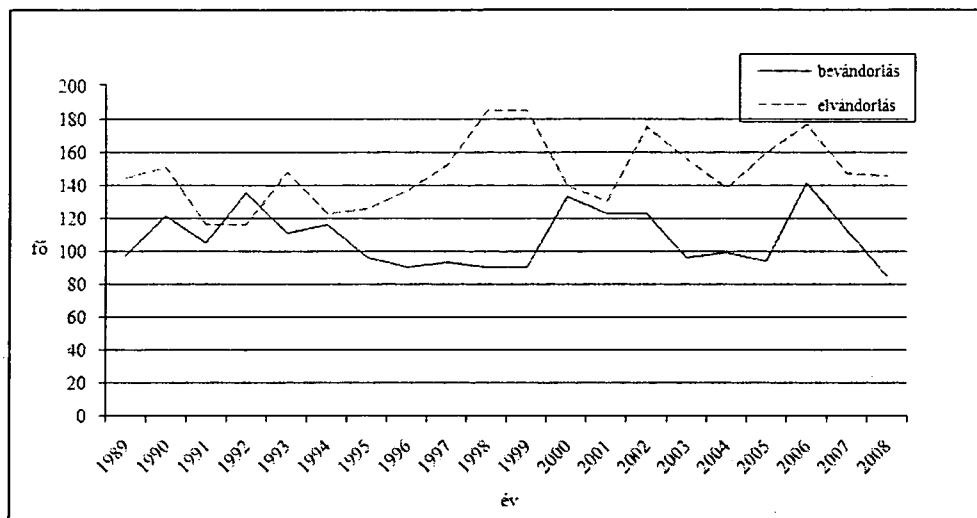
Négy korcsoportba soroltam be a vándorlásban résztvevőket (15–29, 30–44, 45–59 évesek és 60 évnél idősebbek). A migrációban a 30–44 és a 45–59 évesek aránya a legnagyobb. Meg kell említenem, hogy a tényleges elvándorlás a nyilvántartottól valamennyiben eltér, ugyanis a környező nagyvárosokban tanulmányait folytató diákok nagy része nem jön vissza lakni a településre, de az állandó lakhelyük sok esetben Mezőhegyes marad. Tehát hivatalosan nincsenek kijelentkezve. Elég nagy probléma, hogy az *elvándorlási veszteség az említett két korcsoportból* adódik, hiszen *ők lennének az aktív keresők a településen.*

A bevándorlók korösszetétele lényegesen idősebb. Jellemző, hogy a településről elszármazottak idős korokra visszajönnek lakni. Illetve az alacsony ingatlanáraknak, valamint az olcsóbb megélhetésnek köszönhetően a környező nagyvárosok nyugdíjasai kiköltöznek Mezőhegyesre. A migráció következtében is a település lakossága előregedik.

1. táblázat. A Mezőhegyest érintő migráció néhány jellemző adata

Év	Bevándorlók (fő)	Elvándorlók (fő)	Vándorlási különbség (fő)
1989	97	144	-47
1990	121	151	-30
1991	105	116	-11
1992	135	116	+19
1993	111	148	-37
1994	116	123	-7
1995	96	126	-30
1996	90	137	-47
1997	93	152	-59
1998	90	185	-95
1999	-	-	-
2000	133	140	-7
2001	123	130	-7
2002	123	175	-22
2003	96	156	-60
2004	99	138	-39
2005	94	160	-66
2006	141	177	-36
2007	113	147	-34
2008	85	146	-61

Forrás: lakossági be- és kijelentő lapok, saját gyűjtés

1. ábra. A Mezőhegyest érintő vándorlás évenkénti alakulása 1989–2008 között
(Forrás: lakossági be- és kijelentő lapok, saját gyűjtés)

A Mezőhegyest érintő migráció vizsgálata településszintű részletezettséggel az alábbi szinteken történt:

- Békés megyén belül,
- a Dél-alföldi régióban,
- néhány – Mezőhegyes szempontjából fontos – településen.

Megállapítható, hogy a vándorlásban résztvevők több mint kétharmada a Dél-alföldi régióon belül mozgott. Még jobban leszűkítve a kört Békés és Csongrád megyén belül. A Központi régióval volt kapcsolatos a mezőhegyesi migráció 11%-a. A többi régió közül egyik sem érte el még ezt a részesedést sem a migrációból. Mezőhegyes ezekkel a régiókkal szemben veszteséget realizált.

Békés és Csongrád megye határain belül zajlott le a Mezőhegyessel kapcsolatos vándormozgalom 61%-a. A két megye településeivel szemben jelentős vándorlási vesztesége volt Mezőhegyesnek. A többi megye részesedése a település népmozgalmából sokkal kisebb. Pest megye áll a második helyen 11%-kal. Az ide áramló népesség jelentős része a főváros körüli agglomerációs zónában telepedett le. Említésre méltó azoknak a száma, akik Pest megyéből, ill. Csongrád megyéből évtizedek után nyugdíjas korukra visszaköltöztek Mezőhegyesre.

A Csongrád megyével kapcsolatos migráció nagyobb része is a szegedi agglomeráció területét érintette. Főként erre a területre költöztek el a cukorgyár felszámolását követően munkanélkülivé vált elvándorlók. Egész családok: gazdaságilag aktív korú férfiak és nők gyermekeikkel együtt. A gazdasági szférában történt változás közvetlenül kihatott a társadalmi szférára, ugyanis a település négy szférából álló harmonikus rendszer (Tóth J. 2008).

4. Összefoglalás

A Mezőhegyessel kapcsolatos 1989–2008 közti migráció fő jellegzetességei az alábbiakban foglalhatók össze:

- a település a vizsgált időszakban a migrációból összességében veszteséget realizált;

- a férfiak és a nők aránya a migrációban közel azonos;
- a fiatal és a középkorúakból negatív a mérleg;
- a migrációban a 30–44 és a 45–59 évesek aránya a legnagyobb;
- az intraregionális vándorlás dominált;
- a települések teljes vándormozgalmának 61%-a Békés és Csongrád megye határain belül zajlott le.

Irodalomjegyzék

- Simon Imre–Tánczos-Szabó László* (1976): Az ingavándorforgalom és a migráció néhány területi jellegzetessége Békés megyében. *Földrajzi Értesítő*, 1976. XXV. évfolyam, Magyar Tudományos Akadémia Földrajztudományi Kutató Intézet, Budapest, pp. 289–299.
- Tóth József* (2008): Meditáció a városokról és a várossá nyilvánítás hazai gyakorlatáról. *Vitairat. Területi Statisztika*, XLVIII. évf. 3. sz. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Tóth József* (szerk.) (1980): Mezőberény, a helyét kereső kisváros. Békés Megyei Tanács V. B. Tudományos Koordinációs Szakbizottsága és Mezőberény Nagyközségi Tanács Kiadványa, Békéscsaba, 65 p.
- Tóth Károly* (1968): Békés megye munkaerőhelyzetének jellemzése (1949–1966). *Területi Statisztika*, 1968. XVIII. évfolyam, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, pp. 92–98.